

VY_32_INOVACE_022

VÝUKOVÝ MATERIÁL zpracovaný v rámci projektu EU peníze školám

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Registrační číslo projektu: CZ. 1.07. /1. 5. 00 / 34. 0696

Šablona: III/2

Název: Sociální stát - prezentace

Vyučovací předmět: Občanská výchova

Ročník: 2.

Autor: Ing. Jiří Franc

Ověřeno ve výuce dne: dd. mm. rrrr

Třída: 2.C

Česká lesnická akademie Trutnov, střední škola a vyšší odborná škola

- **Anotace:** prezentace poskytuje základní informace o problematice sociálního státu, jeho myšlenkovém základu, cílech, historickém vývoji a krizi. Téma je konkretizováno srovnáním situace v ČR s ostatními vyspělými zeměmi.

Prezentace obsahuje motivační otázky pro žáky, vyžaduje jejich aktivní zapojení do probíraných témat. Zjištění odpovědí vyžaduje jak práci s vlastní prezentací, tak využívání volně dostupných zdrojů informací.

Prezentace obsahuje ilustrativní obrazové materiály.

Součástí prezentace je seznam použitých informačních pramenů.

- **Autor:** Ing. Jiří Franc
- **Jazyk :** Čeština
- **Očekávaný výstup :** společenskovední vzdělávání
- **Speciální vzdělávací potřeby :** žádné
- **Klíčová slova :** sociální stát, solidarita, přerozdělování, krize sociálního státu
- **Druh učebního materiálu:** prezentace
- **Druh interaktivity:** výklad
- **Cílová skupina:** žák
- **Stupeň a typ vzdělávání:** středoškolské odborné vzdělávání
- **Typická věková skupina:** 15 - 19 let

„Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Franc“

Sociální stát

- **Dvě z mnoha definic na úvod:**
- [Martin Potůček](#): „*Sociální stát je stát, v němž se v ... praktické politice prosazuje myšlenka, že sociální podmínky, v nichž lidé žijí, nejsou jen věcí jedinců či rodin, nýbrž i věcí veřejnou.*“
- **Liberální definice:** „*Sociální stát změkčuje rizika moderního života, realizuje opatření k zajištění bezpečnosti všech občanů, zvyšuje rovnost příležitostí, a tím tlumí třídní konflikt a podporuje sociální spravedlnost*“

- **Sociální stát** (stát blahobytu).
- Stát usilující o **zajištění podmínek slušného žití pro své občany.**
- V úzkém slova smyslu termín odkazuje k zajišťování klíčových veřejných sociálních služeb (**zajištění zdravotní péče, vzdělání, bydlení, zajištění zaměstnanosti a tedy i příjmu, ...**)
- Často o něm slyšíme - kde se vzal, má dnes smysl?

- Do **pol. 19. st.** se o sociálně slabé vrstvy stát mnoho **nestaral** – pomáhala jim **církevní charita** a spoluobčané v rámci běžné **lidské solidarity** (v mnoha zemích to trvá dodnes).
- *Mnohde stále platí, že nejlepší sociální systém zaručuje rozvětvená rodina, která drží pospolu a zajišťuje svým členům vzájemnou podporu – např. subsaharská Afrika*

- V pořadí **Francie, Německo, Velká Británie ...** se začala razit myšlenka, že základním úkolem státu je zajistit **přijatelné existenční minimum pro nejchudší, tedy nejslabší v lidském společenství.**
- Cílem těchto států se stalo **odstranění hladu, žebroty, pomoc postiženým ...**

- Myšlenka sociálního státu byla ve vyspělých zemích uskutečněna **po druhé světové válce**
- Rozkvět znamenala **50. – 60. léta 20. století** (hospodářský růst a plná zaměstnanost)
- Od **70. let 20. století** se objevují **společenské změny**, které vyžadují změnu fungování sociálního státu ([ropná krize](#), pomalejší hospodářský růst, rostoucí nezaměstnanost, globalizace, stárnutí populace ...)

- Mezi **základní cíle**, které má sociální stát plnit, patří:
 - **zajišťování prosperity státu**
 - **omezování chudoby**
 - zajišťování sociální rovnosti (spíše **udržení únosné sociální nerovnosti**)
 - zajišťování **sociální integrace občanů**
 - zajišťování **sociální stability státu**
 - zajišťování **nezávislosti jednotlivců**

- Proč to stát dělá (nebo měl dělat)?
 - Jsme lidé a měli bychom pomáhat slabším (**solidarita**)
 - *Důkazy o pomoci slabším jsou už z doby kamenné*
 - Velká chudoba je zdroj konfliktů, konflikty zdrojem škod (**pragmatismus**)
 - Smazávat sociální rozdíly je pokrokové (**osvícenství**)
- Stát tedy pomocí daní odčerpává bohatším a **přerozděluje** chudším:
 - **Přímé sociální dávky = dávky státní sociální podpory**
 - **Nepřímé sociální dávky** (veřejně prospěšné práce)

- **Přímé dávky** státní sociální podpory (formy sociálního zabezpečení rodiny) v ČR:

- **Přídavek na dítě**
 - **Rodičovský příspěvek**
 - **Příspěvek na bydlení**
 - **Porodné**
 - **Pohřebné**
 - **Příspěvek na úhradu potřeb dítěte**
 - **Odměna pěstouna**
 - **Příspěvek na zakoupení motorového vozidla**
 - **Příspěvek na mobilitu**
 - **Příspěvek na zvláštní pomůcku**
 - **Výpůjčka zvláštní pomůcky**
 - **Příspěvek na živobytí**
 - **Doplatek na bydlení**
 - **Mimořádná okamžitá pomoc**
- Pro pěstouny
- Pro zdravotně postižené
- Pro osoby v hmotné nouzi
-

- **Přerozdělování včera a dnes:**

– USA v r. 1870 činil podíl veřejných výdajů		4% HDP
– Svět v r.	1900	5-10% HDP
– Svět v r.	1950	20-30% HDP
– Svět v r.	2010	35 až 60 % HDP!

- **Stát od státu je to jiné – porovnávejme vyspělé země:**

– USA	34% HDP – minimum mezi vyspělými státy
– ČR	43% HDP
– Francie	55% HDP
– Švédsko	60 % HDP – maximum mezi vyspělými státy

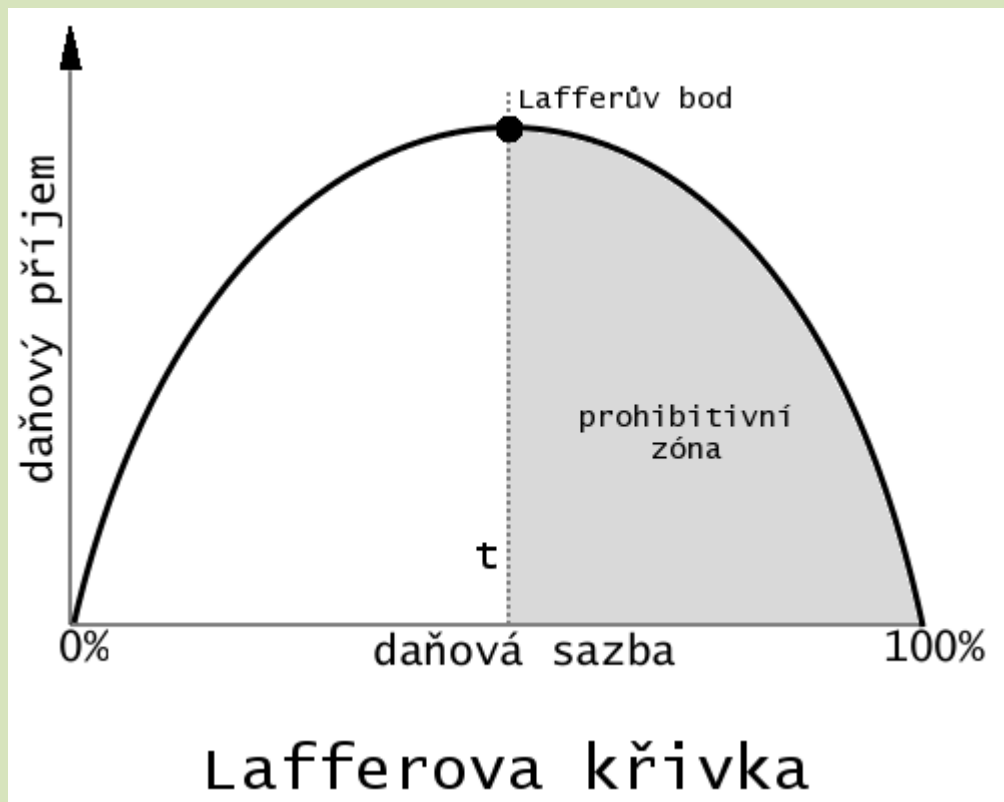
Pro objektivní posouzení by bylo dobré mít přehled, jak se kde žije ...

DNES HOVOŘÍME O KRIZI SOCIÁLNÍHO STÁTU!

- Proč se sociální stát dostal do **krize**?
 - Sociální potřeby už **překračují** ekonomické možnosti států
 - Populace stárne a potřebuje **stále víc na důchody a zdravotní péči**
 - Zdravotnictví je čím dál **lepší, ale i dražší**
 - Rostou **náklady na úředníky**, kteří sociální dávky přidělují
 - Část lidí na dávkách **vědomě parazituje** – práce „na černo“ + dávky v nezaměstnanosti
 - Plátcí se snaží o **minimalizaci daňových odvodů** (Lafferova křivka)

Důsledkem krize sociálního státu je nejčastěji **omezování veřejných služeb, případně jejich privatizace** = službu již nezajišťuje stát, ale soukromý subjekt.

Lafferova křivka, pojmenovaná po americkém ekonomovi Arthuru Lafferovi, zobrazuje závislost celkové sumy vybraných daní na míře zdanění.

- V obou extrémech je daňový výnos nulový – při 0% se nic nevybere, u 100% sazby zase plátcí raději platbě daně vyhnou. Někde mezi těmito dvěma body existuje míra zdanění, která přináší max. daňové výnosy.

Otázky

1. Pokuste se o vlastní definici sociálního státu.
2. Které veřejné služby jsou pro sociální stát klíčové?
3. Kdo může nahrazovat služby sociálního státu?
4. Popište stručně historický vývoj sociálního státu.
5. Uveďte cíle sociálního státu.

V prezentaci jsem využil následujících zdrojů:

- DAVID, R., *Politologie*. 5. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2005
- <http://www.ceed.cz/makroekonomie/testy/33-test.htm>
- <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=373&lst=106>
- <http://www.virtually.cz/clanky2/3179.html>
- <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=u&x=132555>
- http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100727s_po71105.pdf
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%9Astava_\(Plat%C3%B3n\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%9Astava_(Plat%C3%B3n))
- http://www.svedomi.cz/aktuality/a2005/npol_0504_politika_1rep.htm
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soci%C3%A1ln%C3%AD_st%C3%A1t
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Lafferova_k%C5%99ivka
- <http://www.mpsv.cz/cs/2#dsp>